

GORIŠKA STRAŽA

Izhaja vsak ponedeljek in četrtek ob 8. uri predpoldne.
Stane za celo leto 15 L., za pol leta 8 L., za četrt leta 4 L.
Za inozemstvo celo leto 30 L.
Na naročila brez doposlane naročnine se ne oziramo.
Odgovorni urednik: RIHARD ORŽEL.

V Gorici v torek 3. marca
1923
Štev. 26. Letnik VI.

Nefrankirana pisma se ne sprejemajo. Oglasi se računajo po dogovoru in se plačajo vnaprej.
List. izdaja konsorcij „GORIŠKE STRAŽE“.
Tisk. S. Spazzal v Trstu.
Uprava in Uredništvo: ulica Mameli 5. (prej Scuole).

Preobrat v gospodarstvu

Kakor strela je udarila v goriško deželo vest, da se ustavi z mesecem majem izplačevanje predujmov na vojno odškodnino. Vlada je tako ukazala in vsako upiranje vojnih oškodovancev, vsi njihovi ugovori so zastoj. Vlada se ni ozirala in se tudi ne bo ozirala na voljo goriškega ljudstva, temveč izvedla brez vseh ozirov svoj namen. Ona hoče popraviti svoje blaginje, naj se zgodi kar koli. Naj ljudje trpijo, naj družine gladujejo, naj se dežela zvija kakor hoče: državna blagajna je prvo, vse drugo je postranski!

Ljudstvo bo moralo torej pogoltniti najtežje žrtev, kar si jih moremo misliti v teh dneh revščine.

Nova brezposelnost.

Le oglejmo si od bližje posledice vladnega ukaza. Meseca maja se bodo zaprla vrata hipotečnega zavoda in vseh ostalih denarnih zavodov vojnim oškodovancem. Niti vinarja ne bodo več izplačali. Kaj je posledica tega koraka? Denarni zavodi bodo odpustili vse uradništvo, ki se je pečalo z vojno odškodnino.

Stotine družin bodo postavljene na cesto.

Hud je ta udarec, toda malenkosten v primeri z nesrečo na deželi.

Po vsem Goriškem se ustavi zidanje porušeni hiš in mrtvilo zavladalo po naših vaseh. Neštevilne stavbinske zadruge izgubijo delo in gredo polomu nasproti. Naši zidarji, ki so doslej živeli na domači zemlji, pridejo ob svoj zaslužek in se znajdejo čez noč brez kruha.

Od vojne odškodnine je pa še živelo nebroj drugih ljudi. Vozniki so vozili pesek in opeko, šoferji prevažali les, kamnoseki klesali stopnice, mizarji izdelovali okna in vrata, kovači kovali ključavnice, kleparji izgotavljali žlebove, šiparji vdevali šipe, pleskarji slikali stene in strop in tako vrsti pred našimi očmi nepregledna četa obrtnikov in rokodelcev, ki so živeli od vojne odškodnine. V dveh mesecih bo vsa ta armada delavnih ljudi brez zaslužka.

Toda vrsta udarjenih in oškodovanih ni še pri kraju.

Vedeti moramo namreč sledeče: zaslužek zidarja, kovača, mizarja, kleparja, voznika, inženirja in uradnika je pomenil obenem zaslužek za trgovca, za gostilničarja, za krojača, čevljarja in seveda tudi za kmeta. Delavec si je kupil čevlje, oblekel svojo družino, kupoval pri trgovcu moko in sladkor, šel v gostilno in delil tako svoj zaslužek z drugimi.

Popotna palica.

V deželi je bilo vse živo, trgovina se je razvijala, kmet je svoj pridelek poprodal na domačem trgu. Kakšna bi bila n. pr. vinska kriza našega kmeta, ko bi ne bilo toliko delavstva v deželi? Velik domači konsum je držal pokoncu kmeta, obrtnika in trgovca.

Temu bo sedaj konec. Dežela postane prazna, brezposelnost se bohotno razraste, revščina se naseli med naše ljudstvo.

Temu se ne more nihče čuditi, ko nam izpodmakne vendar vlada podlago našega gospodarskega življenja.

Kaj naj napravijo tisoči naših mož, kako naj preživijo svoje družine? Kar smo s strahom napovedovali, postane v doglednem času resnica: domače ljudstvo bo vzelo popotno palico v roko in šlo z objokanimi očmi iz rodne zemlje.

Kaj se godi po svetu?

Volitve v Jugoslaviji so vzbudile v vseh sosednih državah veliko pozornost.

V teh volitvah se namreč ni šlo za navadno izbiranje poslancev, temveč za vso bodočnost mlade države. Šlo je za to, na kakšni podlagi naj se razvija in živi ljudstvo v državi, ki si jo je samo ustvarilo. Znano je namreč, da obslejajo v tem oziru v Jugoslaviji različna mnenja. Eni hočejo urediti državo tako, da se združi v enem središču, in sicer v Belgradu vsa oblast v državi. Tukaj naj se zbira ves denar, od tod naj gredo ukazi v vsi pokrajine države. Posamezne dežele morajo biti odvisne od središča in ne smejo same odločevati o svoji bodočnosti. Za državo je namreč najboljša, da je vsa združena v enem središču. Tako govorijo centralisti.

Tri sobe.

Drugi pravijo zopet, da je Jugoslavija sestavljena iz treh narodov: iz Slovencev, Hrvatov in Srbov in da mora imeti vsak narod na svojem lastnem ozemlju prvo besedo. Hiša je skupna, a vsak naj ima v njej svojo lastno sobo kjer gospodari po svojih potrebah in po svoji volji. Če se združi vsa oblast v Belgradu, postane Belgrad gospodar vsega državnega denarja in ga uporablja v prvi vrsti zase. Zagreb in Ljubljana prejmeta le to, kar ostane Belgradu. Belgrad se razvije in postane močan, Zagreb in Ljubljana zaostajata. To ni prav! Vsi trije naj se enako razvijajo, vsi naj enako uživajo dobroto države. Denar, ki ga plačujeta Hrvatska in Slovenija državi, mora služiti v prvi vrsti Sloveniji in Hrvaški. Za skupne državne potrebe pa naj plačujejo vsi trije enako, kajti nihče ne sme živeti na račun drugega.

Edino tako bodo v državi vsi trije narodi enakopravni, vsak se bo čutil gospodarja in bo zadovoljen. Zato naj dobijo Slovenci, Hrvati in Srbi vsak svojo avtonomijo. Tako govore avtonomisti in tako zvanj federalisti.

V teh volitvah je bilo ljudstvo pozvano, naj pove svoje mnenje v tej stvari.

Kaj bo?

Odgovor je bil jasen in prav odločen. Slovenci so se izrekli za avtonomijo in poverili Slovenski Ljudski Stranki nalogo, naj zastopa slovensko zahtevo v Belgradu. Hrvati so se ravnotako izrekli proti centralizmu. Radičeva kmečka stranka je zmagala na celi črti. Za avtonomijo so se izrekli tudi Muslimani v Bosni, ki jih vodi Spaho. Ravnotako enodušno so se pa

Ali je bilo to neizogibno? Ali ni vsakdo vedel, da mora nekoč vojna odškodnina nehati? Seveda! Toda nihče si ni mogel misliti, da bo katekrali vlada kar čez noč, popolnoma iznenada presekala z mečem vse niti našega gospodarstva. Pričakovali smo počasen in naraven prehod nekaterih let. Naši delavci in rokodelci bi si bili ustvarili trdne organizacije in poiskali skupnega dela v tujini.

Tako pa je vlada v svoji naglici postavila vse na glavo in vrgla deželo in ljudstvo v nepotrebno zmedo.

izrekli Srbi za centralizem in dali Pašiču 109 poslancev.

Kaj bo iz tega? Čigava bo obveljala? Res, zelo težaven je postal položaj po volitvah.

Najhujša ovira je bila do sedaj politika Radiča. Radič ni hotel doslej v parlament. Zahteval je svojo hrvatsko republiko in vodil oster boj proti Srbom. Obenem pa je pobijal Sl. Ljud. Str., ki je sedela v parlamentu in se zadovoljevala z avtonomijo Slovenije. Ker ni bilo Radiča v parlamentu, je bila avtonomična skupina zelo šibka in centralisti se zato sploh niso pogajali z avtonomisti. Sedaj se je položaj zboljšal in razmere se pričnejo jasnit. Radič priznava skupno državo, je proti vsaki revoluciji in je pripravljen iti v parlament.

Z dr.jem Korošcem in Spahom je sklenil sporazum in hoče z njima skupno nastopati. S tem je krenila Radičeva politika v popolnoma novo smer.

V družbi z zmernejšo Ljudsko stranko in s Spahom bo Radič omilil ostrino svojega programa, ojačil stališče avtonomistov in pripravil tako, pot sporazumu. Danes se sicer ne vidi še izhod, Pašič še ni pristal na idejo avtonomije, toda brez dvoma je Radičev preokret edini pogoj za preureditev razmer in sporazum v Jugoslaviji. Zato lahko trdimo, da se položaj v Jugoslaviji jasni in boljša.

Zopet tiče krč.

V ostali Evropi se politične razmere vedno bolj zapletajo. Še pretekli teden se je zdelo, da se razmerje med Nemci in Francozi polagoma ublažuje. Nemci so dali razumeti, da bi se radi pogajali s Francozi. Preponosni so, da bi se jim uklonili in jih prašali za sestanek. Zato želijo, da bi kaka tuja velesila posredovala. Obrnili so se na Angleže in Amerikance, toda brez vsakega uspeha. Zato so v zadnjih dneh poskusili svojo srečo pri Mussoliniju. In res je naš ministrski predsednik kazal voljo, da posreduje. Svetel žarek se je zasvital v temni rurski homatiji. Toda jedva se je zasvitalo, ko je spet zabučal grom po nebu. V Essenu je prišlo do krvavega spopada med nemškim delavstvom in Francozi. Kakor poročajo listi, je hotelo francosko vojaštvo rekvirirati te dni v Kruppovih tovarnah nekaj avtomobilov in se bližalo oboroženo vходу tovarniških poslojij. Ko so delavci zagledali bližajoče se vojake, so zapiskale v tovarni vse sirene, delavstvo je zapuščalo delavnice je hrumelo proti izho-

du. Kamenje in kosi premoga so začeli frčati na francoske vojake. Iz lokomotive, ki je stala pri vходу, so spustili delavci žgočo paro na Francoze in jih hoteli zgočoziti. V tem trenutku so začele prasketati strojne puške in na tleh je obležalo 11 mrtvih in 32 ranjenih delavcev.

Ta dogodek je dvignil po vsej Nemčiji nove valove sovraštva. Od severa do juga buči vihar protestov in strahu nega gnjeva.

Ozračje je zopet zatemnelo, razmerje med Francozi in Nemci se je poslabšalo. Militaristične in nacionalistične stranke Nemčije kujejo iz krvavih dogodkov nov kapital in napadajo neodločno berlinsko vlado. Proč s pogajanji! Boj proti Francozom se mora nadaljevati brez odmora in brez usmiljenja. Sila naj zlomi silo. Organizirati je treba oborožen upor na Rurskem in vreči ven Francoze. Berlinska vlada je še gospodarica položaja, še kroji nacionalistične struje v državi, toda nihče ne ve, če bo mogla vztrajati do konca. Bolj ko bodo Francozi stiskali rursko deželo, bolj bo raslo v Nemčiji nacionalistično gibanje. Kaj nastane če pade vlada in se polastijo nacionalisti države? Ali bo mogoče preprečiti krvav in oboben spopad med Nemčijo in Francijo?

Davek na Slovence in Nemce v Italiji.

«Straža» je poročala, da so bile občinske in deželne doklade, kakor tudi občinski in deželni davki raztegnjeni pred mesecem na nove pokrajine. Med občinskimi davki se v Italiji na podlagi zakona iz leta 1874 lahko pobira občinski davek na javne napise. Na podlagi tega zakona so bile občine upravičene zahtevati za tuje napise davek. Takrat so bili v Italiji tuje židje, nekaj Nemcev, in Francozov mogoče tudi nekoliko Japoncev in Kitajcev. Danes pa šteje fašistovska vlada med tuje v Italiji Slovence in tirolske Nemce. V «Gazzetta Ufficiale» je vlada objavila kr. odlok z dne 11. febr. 1923 s katerim spreminja najvišje in najnižje postavke glede davka na javne napise v smislu omenjenega zakona l. 1874. Člen 4. omenjenega kr. odloka se glasi: Ako gre za javne napise v tujem jeziku, je davek obvezen in se mora ta davek pobirati v štirikratnem znesku; najmanjši davek znaša za vsak napis 100 lir. Jedro novega odloka je sledeče: prej so italijanske občine obdačile tuje napise samo z dvakratnim zneskom. Danes pa omenjeni odlok prisiljuje občine, da morajo pobirati za javne napise Slovencev in Nemcev občinski davek in sicer v štirikratnem znesku. Najmanj bo moral vsak slovenski krčmar, trgovec, kovač, mizar, brivec in drugi obrtniki plačati za napis 400 lir. Finančni minister je v smislu omenjenega odloka pooblaščen izdati temu odloku izvršilno naredbo za Nove pokrajine. Po globokem in resnem premisleku bo morda finančni minister prišel do sklepa: Slovenci in Nemci so tudi italijanski državljanji; njihov jezik ni tuj jezik. Zato se ne sme za napise v slovenskem in nemškem jeziku pobirati še poseben davek.

DNEVNE VESTI.

Volitve v furlanski deželni svet odložene za tri mesece.

Ministrski svet je na predlog preds. Mussolinija odobril načrt odloka, s katerim se volitve v deželni svet Furlanske pokrajine, ki bi se imele vršiti 18. aprila t. l., odložijo za tri mesece.

Delovanje kraljeve pokrajinske komisije za Furlanijo.

Kr. komisija v Vidmu je izvolila zastopnike v razne pokrajinske urade, naprave in komisije. Izvoljeni so bili v deželni upravni odbor: odv. Fran Marani in odv. Jakob di Blas i dr. V okrajne naborne svete so bili izvoljeni za Gorico: Viktor Graziani, prof. Simsig, Zottig, Jurij in Sever Ivan. Za Tolmin je med štirimi izvoljen tudi podžupan Mrak Ivan.

Kako se širi slovenska pesem v Ameriki.

Pretekli mesec je priredila v Clevelandu slovenska pianistinja gospodična Jeanette Perdan radio-koncert, ki se je razpošiljal s postaje WHK. Tako se je slovenska pesem razširila po prostrani Ameriki. Pri koncertu je sodelovala «Lira» in 8 njenih pevcev je zapelo na radiopostaji «Jadransko morje», katero pesem je preložil v angleščino Ivan Zorman. Oktet je zapel «Pod oknom» in dva pevca sta zapela v angleščini «Mornarja». V slovenščini so peli «Atlantske odmeve», gdč. Petrovičeva pa je pela «Pastirico» in v družbi z g. Kastelicem v angleščini «Na tujih tleh». Pianistinja gdč. Perdanova je proizvajala še «Minuet Antique», delo Paderewskega. Sledilo je še nekaj drugih glasbenih točk. Tako se udeležujejo Slovenci v Ameriki na vseh poljih in tako lepo kažejo svoje kulturno stremenje.

Varnostne razmere v Siciliji.

V vasi Butera v provinci Caltanissetta se je pojavilo dne 29. p. m. svečer 11 roparjev, ki so po raznih kmetskih hišah pobrali 50 kg sira. Nekega kmeta so prisilili, da jim je sir odnesel. Hoteli so nadaljevati svoj roparski pohod, toda iz neke hiše so jih sprejeli z živahnim streljanjem iz pušek. Obležali so mrtvi 3 roparji in nesrečni nosilec sira.

Poitalijančevanje istrskih šol.

V zadnji seji vodnjanskega občinskega odbora je župan dr. Delton sporočil, da se na ljudski šoli v Filipanah od meseca januarja sem že poučuje v italijanskem jeziku in da se isto ukrene tudi za šolo v Juršičih. Na Vodnjansčini se sploh popolnoma odpravijo vse hrvatske šole,

dasiravno je prebivalstvo čisto hrvatsko.

Volilni listi — umirajo.

V Ljubljani je nehaj izhajati dr. Susteršičev «Ljudski Dnevnik», ki je dosegel 40 števil, in ravno tako je tudi prenehala «Zarja», glasilo dr. Peričeve socialistične skupine. Spoji se s komunističkimi «Delavskimi Novicami». S 1. aprilom pa preneha izhajati radikalni dnevnik «Jutranje Novosti», ki ni dosegel niti 60 števil.

Razpust avstrijske vojske.

Avstrijska vlada je izdelala načrt, po katerem se imajo sedanji posli takozvane narodne brambe podrediti ministrstvu notranjih zadev, obenem vojsko popolnoma razpustiti in organizirati le nekako varnostno stražo za vzdrževanje javnega reda in mira. Avstrija, zasledujoč mirobiljubne cilje zunanje politike, ne namerava več vzdrževati stalne vojske, da si tudi obenem prihrani velike izdatke. Proti temu načrtu nastopajo nemškonačionalni krogi, ki hočejo, da bi imela Avstrija dobro izvežbanò vojsko, na drugi strani pa je avstrijska vlada vezana tudi na mednarodne dogovore, ki jih je sklenila v Ženevi. V načrtom o organizaciji varnostne straže je tudi zadovoljen zastopnik društva narodov, višji komisar dr. Zimmermann. Varnostna straža se ima združiti z orožništvom v eno celoto, ki bo podrejena in na razpolago ministrstvu notranjih zadev.

Naseljenost Jugoslaviji.

Izmed vseh pokrajin Jugoslavije je najbolj gosto naseljen Medjimurje, ki obsega 775 kvadratnih km in šteje 96.945 prebivalcev. Na 1 kvadratni km. prihaja torej 125 prebivalcev. Za Medjimurjem sta najgošče naseljeni Bačka in Baranja, ki štejeta 797.873 prebivalcev na 9926 kvadratnih km. Na vsak kvadratni km prihaja nekaj nad 80 prebivalcev. Na tretjem mestu je najbolj gosto naseljena Slovenija s Prekmurjem, Slovenija osega 16.197 kvadratnih km. in šteje 1.056.464 prebivalcev. Na enem kvadratnem km. živi torej v Sloveniji in v Prekmurju 65 ljudi, Hrvatska in Slavonija obsega 42.534 kvadratnih km. in šteje 2.613.938 prebivalcev. Na enem kvadratnem km živi tu 61 ljudi. Na petem mestu je Banat, ki obsega 9776 kvadratnih km. in šteje 582.540 prebivalcev. Na 1 kvadratni km. prihaja 69 prebivalcev. Na šestem mestu so otoki hrvatskega Primorja, kjer stanuje 56 prebivalcev na 1 kvadratnem km.. Ti otoki merijo 413 kvadratnih km. in štejejo 28.740 prebivalcev. Na sedmem mestu je bivša kraljevina

Srbija s površino 49.950 kvadratnih km. in s prebivalstvom 2.655.978. Na 1 kvadratnem km. živi tu 53 ljudi. Dalmacija ima površino 12.732 kvadratnih km. in šteje 621.429 prebivalcev. Na enem kvadratnem km. živi tu 50 ljudi. Bosna in Hercegovina šteje 1.880.929 prebivalcev in ima površino 51.199 kvadratnih km. Tu živi 40 prebivalcev na 1 kv. km. Južna Srbija (Makedonija) obsega 45.717 kvadratnih km. in šteje 1.474.560 prebivalcev. Na 1 kv. km. prebiva tu 32 ljudi. Najbolj redko je naseljena Črnagora, ki ima površino 9663 kv. km. in šteje 199.857 prebivalcev. Tu živi na enem kv. km. samo 27% prebivalcev. Povprečno v vsej državi živi na 1 kv. km. 48% prebivalca. V vsej državi so najbolj gosto naseljeni kraji okrog Zagreba in Varaždina, najslabše pa okrog Nikšića v Črnigori in Kavadaru v Južni-Srbiji.

Strašen konec vohunke. Te dni je neki kmet v bližini mesta Hotina v Bukovini zašel v neko votlino, kjer je hotel počakati, da neha snežni vihar, ki ga je zalotil na poti. Ko se je oziral po votlini, je opazil na tleh neznano stvar: s sprhnelo obleko pokrito segnito žensko truplo. Ko si je opomogel od prvega strahu in strašno najdbo natančneje ogledal, je videl, da je bilo žensko truplo s težkimi verigami na nogah prikovano na skalo. Na tleh je mož našel beležnico, ki jo je pobral in odhiti v Hotin, kjer je vso stvar javil policiji. Tam so iz zapiskov v beležnici dognali, da je to truplo pred dvema letoma izginile vohunke Magdalene Frisch, hčere poljskega lekarnarja in slovite lepoticke, ki je živela z ruskim letalskim častnikom Savrovom. Z njim skupaj je vohunila najprej za rusko armado, potem za Nemce in končno za boljševeke. Pri zadnjem sta zlasti Denikinovi in Petljurovi armadi veliko škodo. Petljurovci so pa Savrova ujeli in ga ustrelili, Frischova jim je pa srečno ušla. Toda ko je jeseni 1921. prišlo v Hotin nekaj Petljurovih vojakov in častnikov, so Frischovo spoznali, jo ponoči ugrabili iz postelje in odvedli v bližnjo votlino, kjer so jo prikovali na skalo, jo zasramovali in jo končno prepustili usodi, češ da ji je to kazen prisodil preki sod Petljurove armade. Iz usmiljenja so ji pustili le steklenico strupa, da sama konča svoje muke. Vse to je Frischova pred smrtjo zapisala v beležnico. Njeno truplo so sedaj pokopali na pokopališču v Hotinu.

Čudeži kirurgije. V času vojne je kosček granate odtrgal nekemu Angležu lice. Siromak se je nahajal 4 leta v bolnici Kardifu, kjer je bil 40 krat operiran. Najprvo so mu prišli nos, potem zgornjo ustnico, nato

so vpostavili čeljust in zobe. Na bra-di so mu izrezali kosček mesa in ga prišli na zgornjo ustnico. Kratkoma rezali in mrcvarili so ga dotlej dokler ni dobilo njegovo lice zopet pravilne oblike. Sedaj se mu pozna-jo na obrazu samo še majhne brazde, sicer pa je popolnoma zadovoljen s svojo zunanostjo. Celo brke so mu zopet zrastle.

Jugoslovensko-bolgarski sporazum.

Jugoslovenska in bolgarska delegacija, ki ste se v Nišu dogovarjali za ureditev odnošajev med obema sosednima državama, ste prispeli v Beograd. Načelnik bolgarske delegacije Majkov je tu izjavil novinarjem, da ste delegaciji izvršili težke in kočljive posle. Obravnavali ste vsa vprašanja odkrito in dosegel se je popoln sporazum. Konferenca je imela tudi nalogo urediti in rešiti vsa vprašanja, ki jih je pustila kot svojo posledico vojna. Delegaciji ste se prepričali, da je po zblizanja najboljšo jamstvo za varnost meja. Zato je obojestransku dolžnost, da se na obeh straneh najdejo ljudje, ki bodo stremili za izbrisanjem težkih posledic, ki jih je povzročila vojna. Razgovori v Nišu so bili prvi korak v tem pravcu. Majkov je pristavil, da se bo po njegovem prepričanju to delo nadaljevalo in rodilo za oba bratska naroda najboljšo uspehe. V soboto je delegate sprejel minister zunanjih stvari, dr. Ninčić. V nedeljo so v ministrskem svetu podpisali v Nišu sklenjene konvencije in je nato ministrstvo zunanjih stvari priredilo banket na čast bolgarski delegaciji.

Še 50 let.

O priliki praznovanja štiriletnice ustanovitve fašizma je imel bivši glavni tajnik faš. stranke Mihael Bianchi govor v Milanu. V svojem govoru je poudarjal, da je danes Italija rešena. Državne finance so urejene. Fašistovska vlada ima globoke korenine in bo vladala še najmanj 50 let Italiji. Ob tej priliki je razpravljalo o brezpomembnosti drugih italijanskih strank ter o novem volilnem redu.

Izmenjava denarja v Dalmaciji.

Posebna komisija, ki je imela nalogo, da preišče, koliko starih avstrogrških kron se nahaja v takomenovani tretji dalmatinski coni, ki so jo sedaj Italijani izročili Jugoslaviji, je ugotovila, da bo treba izmenjati nad 60 milijonov starih avstrijskih kron. Ugotovila pa je obenem, da so nekateri valutni tihotapci vtihotapili v zadnjem času velikanske množine teh starih kron. Zato je beograjsko finančno ministrstvo ukrenilo, da se izvrši izmenjava v dinarje šele potem, ko se ugotovi množina vtihotapljenega denarja. Tihotapci bodo občutno kaznovani.

JULES VERNE:

ČRNA INDIJA

ROMAN.

Prosto poslovenil Z. Z.

XIII.

Nell v kotoži.

Dve uri pozneje sta prišla Harry, kateri se ni tako kmalu zopet zavedel, in nenavadno slabotni otrok s pomočjo Jacka Ryana in njegovih tovarišev v kotožo. Staremu nadplezalcu so pripovedovali o predstojnem dogodku. Madge pa se je ubogega bitja, ki ga je rešil njen sin, oklenila z največjo skrbivostjo. Harry je mislil, da je iz brezdna prinesel otroka. Toda najdenka pa je bila šestnajstletna deklica. Njene oči so bile blodeče in začudene, lice, ki je pričalo o pregroznem trpljenju, upadlo, obraz, ki se ga še ni dotaknila dnevna svetloba, je bil bele barve, postava nežna in mala; vse to je povzročilo, da je bila deklica nekam tuja in prikupljiva, Jack Ryan jo je opravičeno primerjal z nadnaravnim bitjem. Ali j bil vzrok posebna okoli-

ščina nenavadnega kraja, kjer je do-slej živela mlada deklica, da se je zdelo, da to bitje le na pol pripada človeškemu rodu? Izraz v obrazu je bil nekaj posebnega. Očesca, ki so jih svetiljke v kotoži utrjevale, so gledale začudeno in boječe, kot da bi se jim zdelo vse novo. Stara Škotinja je deklici govorila nekaj prijaznih besed, ta pa je bila, kot da se je prebudila iz večletnega spanja.

»Kako ti je ime, dete moje?« jo je vprašala.

»Nell«, je odgovorila deklica.

»Ali ti kaj manjka, Nell?« jo je Madge spet poprašala.

»Lačna sem!« je Nell odvrnila. »o že od... do... nisem ničesar pojedla.«

Že iz teh par besed se je dalo posneti, da Nell ni bila vajena govoriti. Njeno narečje je bilo staro galsko, ki so se ga čisto posluževali tudi Simon Ford in njegovi.

Madge je mladi deklici prinesla nekaj hrane, kajti Nell je bila skrajno izstradana. Od kedaj je prišla na dno onega rova? Nihče ni tega vedel.

»Koliko let si bila tam doli, hčerka!«

jo je vprašala Madge. Nell ni odgovorila, zdelo se je, da ne razume vprašanja.

»Koliko dni?« je Madge ponovila.

»Dni«, se je Nell začudila in zazdelo se je, da ni umela pomena te besede. Nato pa je zmajala z glavo kakor tisti, ki ne razume stavljenega vprašanja. Madge je prišla Nell za roko in jo je pobožala, da bi jo bolj pridobila zase.

»Koliko si torej stara, moja deklica?« jo je vprašala in jo pogledala v oči, v katerih pa se je očitavalo isto zanikajoče znamenje.

»No, jaz mislim, koliko let šteješ?« je Madge zopet spregovorila.

»Let?« se je Nell začudila. Tudi te besedice ni deklica razumela. Simon Ford, Harry, Jack Ryan in ostali so jo pomilovali in imeli z njo sočutje. Gani-la jih je uboga, revno oblečena deklica. Posebnost Nell-e je pa nad vse zanimala Harryja. Gledal jo je jasno v obraz — deklica se je pri tem lahno nasmehnila — in rekel: »Nell, ali si bila tam doli v jami sama?«

»Sama! Sama!« je vzkliknila mlada deklica in se vzravnila. Na obrazu se ji je pojavil strah. Njene pri pogledu mladega moža tako mile oči, so postale sedaj čudno žive.

»Ubog otrok je še preslab, da bi nam odgovarjal«, je dejala Madge, ki je zopet položila mlado deklico na posteljo. »nekoliko počitka in potem nekaj hrane in pijače in spel bo čila. Pridita Simon in ti Harry in vsi drugi pustimo jo, naj mirno spi dalje.«

Na Madgin svet so deklico pustili samo in kmalu nato je Nell trdno zapala. Ta nenavadno izredni dogodek je vzbudil največje zanimanje najprej v premogovniku, nato v Stirlingški grofiji in slednjič v celem združenem kraljestvu. O Nelli so se začele širiti najčudnejše govorice. Nehote je prišla deklica v modo. Vrafiarski ljudje so zdaj imeli nov povod in podlago za svoje pravljice. Popolnoma so bili preverjeni, da je Nell dobrohotna aberfoylska vila, kakor se je tudi Jack Ryan izrazil napram svojemu prijatelju Harryju.

...

PIREDITVE.**Planina pri Vipavi.**

Tukajšnje slov. izob. društvo «Planina» priredi v nedeljo, dne 15. aprila popoldne ob 3. uri v dvorani št. 90 čisto novo igro «Kdo je mrtev?» Prosimo obilega obiska tudi iz sosednjih občin. Po igri, bo prosta zakava v sosedni gostilni.

Divji lovec v Sv. Križu.

K. s. i. društvo v Sv. Križu priredi na belo nedeljo ob treh in pol v društveni dvorani predstavo Finžgarjeve drame **Divji lovec**. — K udeležbi vljudno vabi občane in okoličane — društveni odbor.

VALUTA.

Na tržaški borzi si dobil 31. marca: Za 100 avstrijskih kron 2,8 do 3,2 cent.; za 100 dinarjev 20,25 do 20,75 lir; za 1 dolar 19,80 do 19,95 lir; za 1 pfund, sterling 93 do 93,40 lir.

DAROVI.

Dobrodelnost. — Za Slovensko sirotišče: N. N. 35 L, Stavbna zadruga v Standrežu 50 L, dobrotnik revežev v Ajdovščini 10 L, županstvo v Podgori 200 L.

LISTNICA UREDNIŠTVA.

Poročajo nam od vseh strani, da dobivajo naši naročniki list zelo zakasnelo. Predno ga dobijo, mine pogostokrat cel teden. Prosimo vse naročnike da nam sporočijo vse poštne uprave, ki ne izvršujejo točno svoje dolžnosti napram našemu listu.

Zalošče: Bralno društvo. Prišlo prepozno. Pošljite drugič prej! Rihemberk: B. Žal prišlo tudi prepozno. Kobarid: J. Dopisa ne razumemo. Pojasnite nam namen.

Kobarid: Rombon. Prišlo prepozno. Pošljite prej! — Opozarjamo društva naj ne pošiljajo poročil o svojih prireditvah v zadnjem hipu.

Vabilo na naročbo za leto 1923

Družba sv. Mohorja na Prevaljah izda l. 1923 štiri knjige kot družbeni dar. Med temi slovi povest iz svetovne književnosti: «Carski sel»; in «Kemijo za ljudstvo». Vse štiri knjige stanejo samo 15 Din.

«Pasijonski molitvenik», vez. z rudečo obrezo, v obliki «Resnice za večnost», dobijo člani za doplačilo 9 Din.

Doplačilo dosmrtnih udov je naznanjeno v vabilnih polah Družbe sv. Mohorja za l. 1923. Kdor polo želi, naj se oglasi pri Družbi sv. Mohorja na Prevaljah.

Rok za nabiranje članov za **Julijsko Krajino** se podaljša do 5. aprila. Odprava letošnjih družbenih knjig se bo vršila že meseca septembra.

Jajca so draga meso je drago!

Zato uživajte „PEKATETE“, ki so enako redilne kakor meso. So najcenejše testenine, ker se zelo nakuhajo.

Opekarna in tovarna apnenca Jos. Pavletič v Mirni

je zopet začela delovati ter se priporoča.

VABILO.

k rednemu občnemu zboru Stavbne zadruge (reg. zadr. z om. jam.) v Desklah, ki se bo vršil v soboto dne 7. aprila 1923 ob 5. in pol v združnih prostorih s sledečim dnevnim redom:

1. Nagovor predsednika.
2. Predložitev letne bilance za l. 1922.
3. Volitev odbora.
4. Raznoterosti.

V slučaju, da ne bo zbranih ob do- ločeni uri zadostno število članov se za pol ure pozneje skliče drugi občni zbor, ki bo sklepčen ob vsakem šte- vilu navzočih članov.

ODBOR.

V Dobravljah odda 8. aprila t. l. popoldne Zgonik Viktor, nadučitelj v Kojskem, košnja sena in otave (okroglo 50 q).

Ivan Cotič

kamnoseški mojster

SOVODNJE pri GORICI

se priporoča cenj. občinstvu za izdelavo nagrobnih spomenikov in drugih v to stroko spadajočih del.

Absolvent stavbne obrtne šole išče službe kot risar ali delovodja v mestu ali okolici. Nastop po polovi- ci meseca aprila. — Ponudbe na upravo «Goriške Straže».

Hiša s hlevom za konje in dvo- riščem v ul. Trento št. 14, v bližini južnega kolodvora v Gorici, je na prodaj. Jako primerno za voznika ali malega obrtnika.

Jernej Mlakar, Cerkljanski Vrh 78 (Grahovo), proda svoje veliko po- sestvo, kjer se lahko redi nad 20 glav goveje živine. Do državne meje z Jugoslavijo je komaj ¼ ure hoda. Za ceno in druga pogasnila izve kupec pri gori imenovanem posest- niku in trgovcu, ob nedeljah in četrtkih.

Umetna gnojila in sicef: 15-17 odst. superfosfat in 15-16 ods. čilski solitar se dobi pri Slovenskem kmetijskem št. društvu v Gorici ulica Contavalle, dr. Rojiceva hiša št. 7. V kratkem dospje tudi 40% kalijeve sol, 98-99 odst. modra galica in ventilirano žveplo, drob- nost 95%. Za navedene odstotke društvo jamči.

OGLAS:

VEČ HARMONIK. NOVIH s tremi toni se ugodno proda pri Ivanu Filipič v Idriji št. 128.

MED. UNIV.**dr. Rado Sfiligoi**

se je preselil

v Via Mameli (Via Scuole) št. 8

tik stare gimnazije

ter ordinuje za kirurgijo, porodništvo in ženske bolezni od 9-11 in 2-3.

PODRUŽNICA**Ljubljanske kreditne banke v Gorici**

Corso Verdi „Trgovski Dom“

Telefon št. 50. — Brzojavni naslov: Ljubljanska banka.

Delniška glavnica in rezerve: 80 MILJONOV

CENTRALA:
LJUBLJANA

Reserva S H S kron 64 MILIJONOV

PODRUŽNICE: Brežice, Kranj, Metkovič, Celje, Novi Sad, Ptuj, Sarajevo, Split, Trst.

Obrestuje vloge na knjižice po 4½% Na daljšo odpoved vezane vloge po dogovoru.

Nakup in prodaja vsakovrstnega tujega denarja. — Izvršuje vse v bančno stroko spadajoče posle najkulantneje.

TEOD. HRIBAR (nasl.) - GORICA

Corso Verdi 32 (hiša Centr. Posoj.)

Velika zaloga češkega platna iz znane tovarne **Regenchart & Rymann**, vsakovrstno blago za poročence kakor tudi velika izbira moškega in ženskega sukna.

Blago solidno!

Cene zmerne!

FELBERBAUM & ROLICH

(prej Hedžet & Koritnik)

Gorica - Corso Verdi šte. 7 - Gorica

Velika izbira moškega in ženskega sukna, razno- vrstnega zefirja, perkala ter perila, velika zaloga pletenin in vezenin, kakor tudi vsakovrstnega blaga za neveste, drobnine ter vseh potrebščin za krojače in šivile.

NA DROBNO!

NA DEBELO!

KNJIGARNA KATOLIŠKEGA TISKOVNEGA DRUŠTVA

GORICA

Via Carducci, 2 — Montova hiša

se priporoča slavnim županstvom, župnim uradom, šolskim vodstvom in slavnemu občinstvu.

Velika zaloga slovenskih, nemških in italijanskih knjig, tiskovin za županstva in cerkvene urade, slik z okvirji in brez okvirjev in devocionalij vseh vrst.

Velika zaloga papirja in pisarniških potrebščin.

Zastopstvo in zaloga najboljšega cigaret- nega papirja „OLLESCHAU“.

ZALOGA VOŠČENIH SVEC različnih vrst, kadila in voščeni užitnikoy.

Zadružna zveza

vpisana zadruga z omejeno zavezo

v Gorici, Corso Gius. Verdi št. 32, I. nadstr. uraduje ob delavnikih od 8. do 12.

Zveza zastopa in varuje koristi pridruženih zadrug, izvršuje nad njimi po zakonu revizijo, daje nasvete in navodila pri ustanavljanju novih zadrug, skrbi za denarno izravnavo, to je sprejema od zadrug vloge in jim daje posojila, posreduje po možnosti pri nakupovanju blaga (umetnih gnojil, modre galice, žvepla i. t. d.) in pri prodaji pridelkov, uporablja vsa postavna sredstva v pospeševanje združništva in v povzdigo kmetijstva in domače obrti.